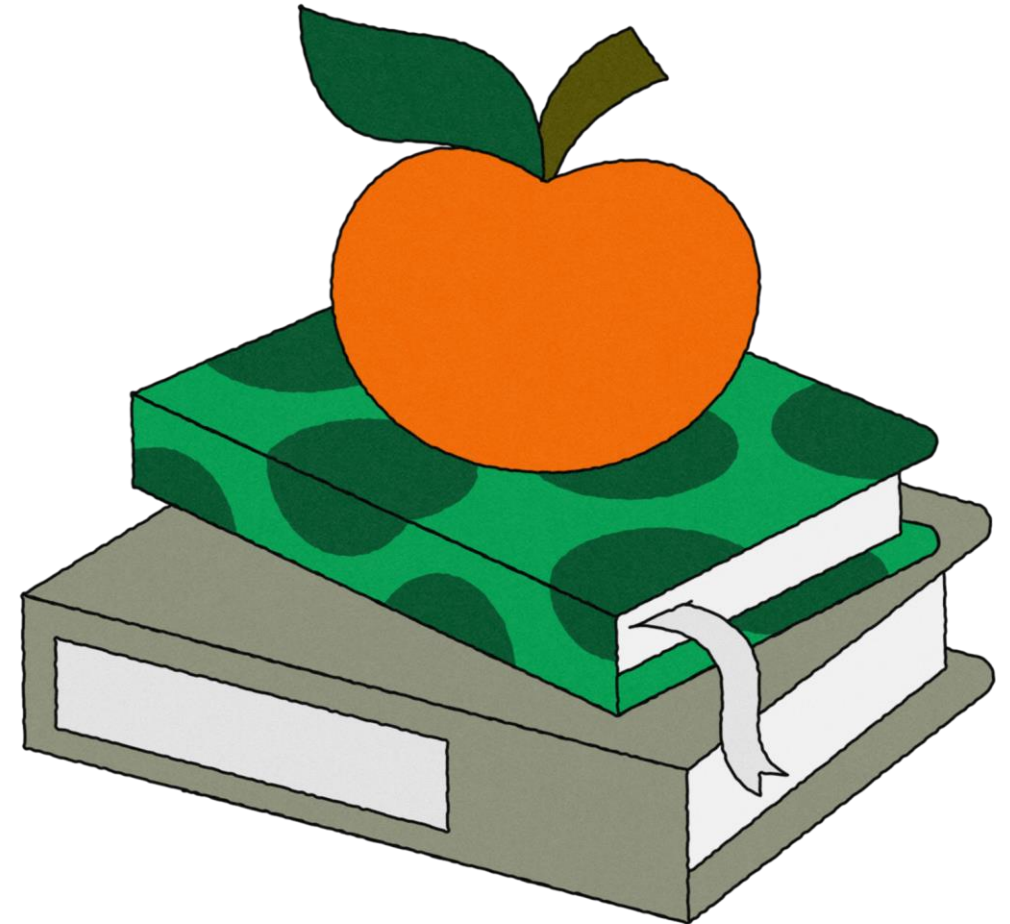

Ny offentlig AFP

Endre Lien

13. februar 2025

Oversikt

Ny offentlig AFP

- <https://www.utdanningsforbundet.no/lonn-og-arbeidsvilkar/pensjon/>

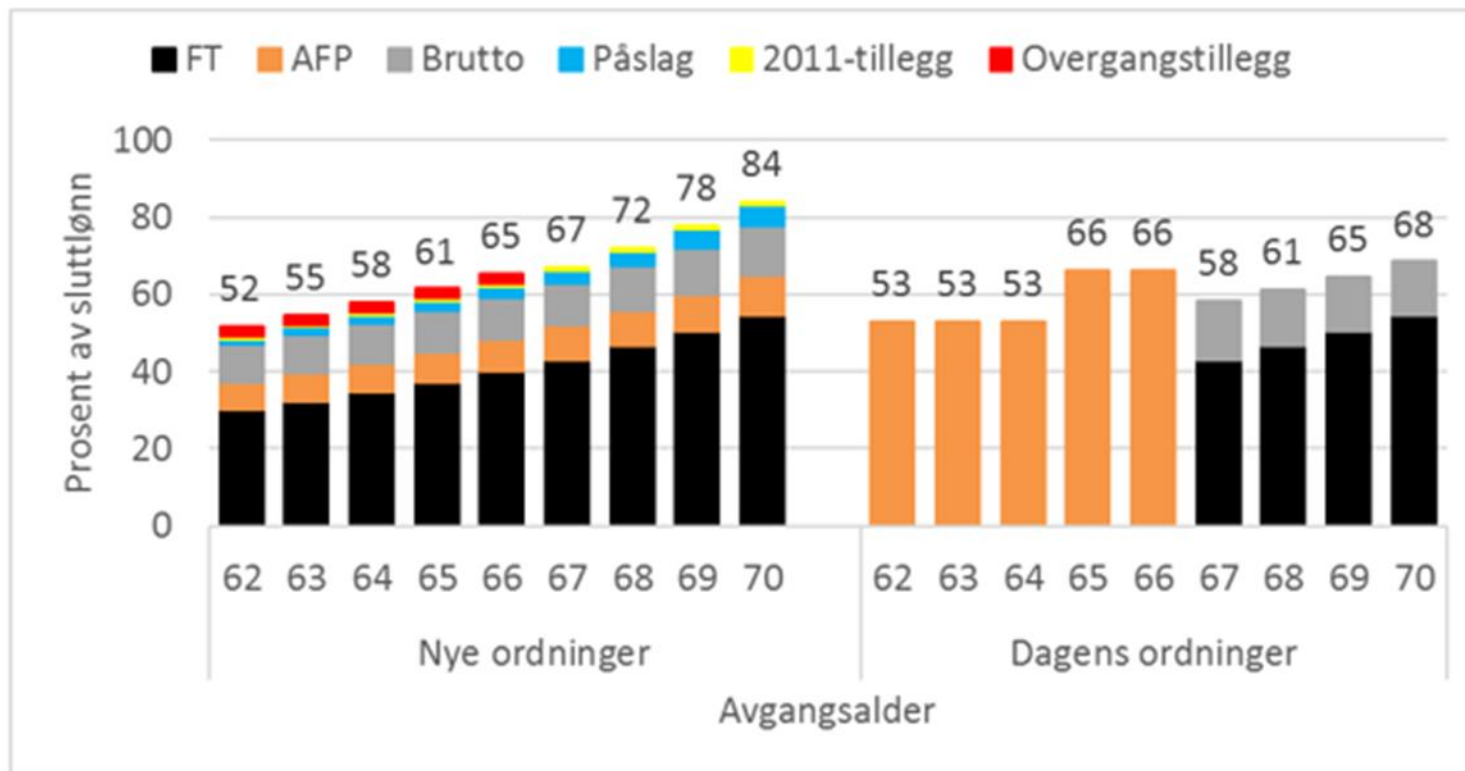
AFP for de som er
født i 1962 eller før

AFP

- Avtalefestet pensjon (AFP) er en førtidspensjonsordning for offentlig ansatte mellom 62 og 67 år.
- Personer som velger å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år, kan ikke ta ut AFP i tillegg. AFP i offentlig sektor skal ikke levealdersjusteres.
- Det vil i de aller fleste tilfeller ikke lønne seg å ta ut alderspensjon fra folketrygden, men vanlig AFP.

1963-kullet

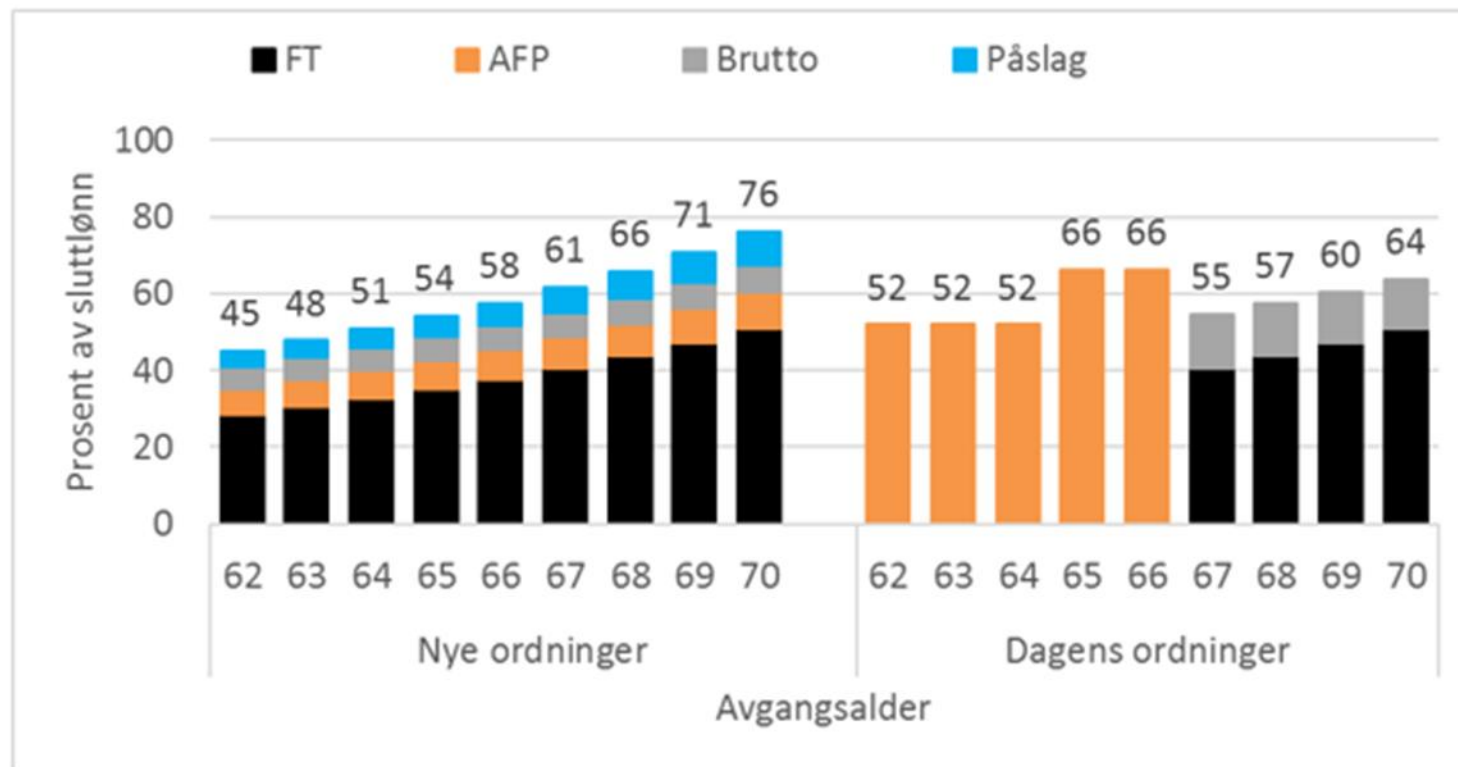
Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 1963-kullet

Sluttlønn i full stilling	Stillingsprosent	Yrkesstart	Sluttlønn vs. snittlønn
6 G	100	27 år	1,04

1973-kullet

Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 1973-kullet

Sluttlønn i full stilling	Stillingsprosent	Yrkesstart	Sluttlønn vs. snittlønn
6 G	100	27 år	1,04

AFP for de som er
født i 1963 eller
senere

Ny offentlig AFP

- Ny offentlig AFP gjelder for de som er født i 1963 eller senere, fastsatt ved kgl.res. 12. april 2024. Reglene trådte i kraft 1. januar 2025:
 - Proposisjon 35 L (2023-2024):
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-35-l-20232024/id3018528/>
- Arbeidsdepartementet sendte 1. juli 2024 forskrifter om ny offentlig AFP på høring. Høringsfristen var 30. september 2024:
 - <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-forskrift-om-avtalefestet-pensjon-for-medlemmer-i-statens-pensjonskasse-mv/id3047545/>
- Forskriften ble ikke ferdigstilt før helt oppunder jul, rett før forhandlingene i KS-området 18. desember.

Ny offentlig AFP

De viktigste prinsippene for AFP:

- Utbetalingen av AFP blir livsvarig, og er lagt opp til å utgjøre del av den samlede alderspensjonen. Derfor kalles denne ordningen for livsvarig AFP.
- AFP kan tas ut fleksibelt fra 62 år. Den kan tas ut i tillegg til lønn og alderspensjon uten at AFP blir redusert.
- AFP tjenes opp ved at det settes av en prosentandel av årlig inntekt i en beholdning. Både pensjonsgivende inntekt fra offentlige og private stillinger regnes med.

Ny offentlig AFP

- Årlig AFP blir høyere hvis du venter med å ta den ut fram til du fyller 70 år. Venter du med å ta ut AFP til du for eksempel fyller 75 år, vil den likevel bli beregnet som om du tok den ut når du var 70 år.
- AFP kan ikke tas ut delvis eller settes i gang igjen etter at den er stanset.
- Det skal bli enklere å bytte jobb mellom offentlig og privat sektor med AFP, uten å tape retten til AFP.

Vilkårene

Følgende vilkår må være oppfylt ved 62 år:

- Du må ha vært i jobb hos en arbeidsgiver med AFP i minst 7 av de siste 9 årene ved fylte 62 år.
- Arbeidsforholdet som gir rett til AFP, må være ditt hovedarbeidsforhold og størrelsen på stillingen din må være på minst 20 %.
- Jobb hos arbeidsgiver i privat sektor med AFP, skal kunne telle med for å oppfylle kravet om 7 av 9 år. Du har i 7 av de siste 9 årene ikke hatt annen inntekt som er høyere enn inntekten fra arbeidsgiveren din med AFP.
- Du kan ikke motta pensjon, ventelønn eller annen ytelse uten motsvarende arbeidsplikt i de siste tre årene før fylte 62 år, hvis den årlige verdien av disse ytelsene er større enn 1,5 G. Dette gjelder ikke uføretrygd fra NAV eller uførepensjon fra privat eller offentlig tjenstepensjonsordning.

Vilkårene

Du må oppfylle disse vilkårene på uttakstidspunktet:

- Du må ha vært ansatt og reell arbeidstaker hos en arbeidsgiver med offentlig tjenstepensjon i de siste tre årene før du velger å ta ut pensjonen.
- Du må ha jobbet i minst 20 % av en full stilling. Har du flere stillinger legges disse sammen.
- Du må ha en årlig pensjonsgivende inntekt som utgjør minst 1 G på uttakstidspunktet. I året før du tar ut pensjon må årlig pensjonsgivende inntekt være høyere enn det gjennomsnittlige grunnbeløpet det året.
- Du kan ikke være eller ha vært mottaker av AFP fra privat sektor, tidlig alderspensjon fra den offentlige tjenstepensjonsordningen eller betinget tjenstepensjon.
- Du trenger ikke å ta ut alderspensjon fra NAV for å kunne ta ut AFP livsvarig.

Opptjening

Årlig beregning

4,21 % av pensjonsgivende inntekt i folketrygden opp til 7,1 G frem til fylte 62 år.

AFP-beholdning

Årlig opptjening + regulering av forrige års beholdning.

Utbetaling

AFP-beholdning deles på antatt gjenstående leveår (benytter folketrygdens delingstall) hvis kvalifisert

AFP og inntekt

- AFP kan tas ut fleksibelt fra 62 år.
- Du kan ta den ut i tillegg til lønn og alderspensjon uten at AFP blir redusert.

Betinget tjenestepensjon

- Hvis man ikke oppfyller kravene til AFP, og har opptjening i en offentlig tjenestepensjonsordning etter 2019, er det mulighet for betinget tjenestepensjon i stedet for AFP. Betinget tjenestepensjon er, akkurat som AFP, en livsvarig utbetaling som kommer i tillegg til pensjonen fra folketrygden og tjenestepensjonen.
- Vilkår for betinget tjenestepensjon:
 1. Du må ha fått avslag på AFP
 2. Du må ha vært ansatt i det offentlige etter 2020
 3. Hvis du ikke jobber i offentlig stilling når du vil ta ut betinget tjenestepensjon, må du tidligere ha vært ansatt i offentlig stilling i minst ett år til sammen.
 4. Du må ha fylt 62 år

Betinget tjenestepensjon

- Du tjener opp til betinget tjenestepensjon ved at det settes av midler i en egen beholdning.
- Opptjeningen er 3 % av all pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G.
- Du tjener opp til betinget tjenestepensjon mens du jobber i en offentlig stilling med tjenestepensjon fra og med 1. januar 2020 til og med måneden du fyller 62 år.

Hva mener Utdanningsforbundet?

- Unio og Utdanningsforbundet/hele arbeidstakersiden avga felles høringssvar i saken
 - <https://www.unio.no/2024/01/17/afp-i-offentlig-sektor-unios-hovedkommentar/>
- Særlig viktig —
 - Sikre ansiennitet og medregning når man går fra privat AFP til offentlig AFP — begge veier.

Hva mener Utdanningsforbundet?

- «*Etter mønster av*» betyr ikke «*identiske*» ordninger, jf. 2018-avtalen.
- Prinsippet om å legge til rette for økt mobilitet mellom offentlig og privat sektor var/er viktig del av pensjonsreformen og i pensjonssystemet — begge veier.
- Utdanningsforbundet påpeker den bekymringsfulle situasjon for mange i samfunnet som har fysisk/psykisk krevende yrker som ikke klarer til å stå jobb til fylte 62 år.
 - De vil ikke oppnå rett til AFP — verken dagens eller ny offentlig AFP. Og desto mer alvorlig ved ny offentlig AFP, fordi den er en livsvarig ytelse og med større økonomisk verdi samlet sett.
- Det å være delvis ufør ikke bør være hinder for rett til AFP.
- Ikke stille krav om samtidig uttak av alderspensjon fra folketrygden for å kunne ta ut ny offentlig AFP.

Tariff og pensjon

- Partene kom 18. desember 2024 til enighet om nye regler om livsvarig AFP for arbeidstakere født i 1963 eller senere (ny ordning) i den sentrale generelle særavtalen SGS 2020 Pensjonsordninger, med forbehold om å avklare enkelte gjenstående spørsmål på nyåret:

- *Partene har forhandlet og blitt enige om endringer i SGS 2020 Pensjonsordninger slik det fremgår av vedlegg til protokoll. Partene viser til at det er behov for en kvalitetssikring av det materielle innholdet, og avklare gjenstående tema. Dette skal avklares innen 20.1.2025. Gjenstående tema er:*

I. Gjennomgående bestemmelser

Avklare hvilke gjennomgående bestemmelser som skal gjelde for livsvarig AFP.

II. Administrasjon

Krav om at arbeidstakers rettigheter tilknyttet livsvarig AFP er sikret uavhengig av inngåelse av kostnadsdelingsavtalen. Sikringen omfatter rettighetene til livsvarig AFP i sin helhet, herunder regulering og sikring hvis arbeidsgiver går konkurs, avvikles eller ved annet opphør. Ved en eventuell uenighet, bringes interesselvisten om ovenstående tema inn i mellomoppgjøret 2025.

Videre partsarbeid i perioden

Dersom de nye bestemmelsene om livsvarig AFP har fått utilsiktede konsekvenser, er partene enige om å drøfte håndteringen av disse, og kan bringe dette inn i mellomoppgjøret 2025.

- **§ 2-12 Særskilte tilfeller**

(...) Leverandørene skal halvårlig rapportere til ... om praksis og bruk av unntaksbestemmelsen. Det er særlig viktig med informasjon om avslagspraksis

Oslo kommune

- Tilsvarende forbehold i protokollen overfor Oslo kommune

Særalder

Særalder

- Avtalen(e) om særalder som er inngått mellom partene gjelder bare de som har særaldersgrenser i dag. Unio største medlemsgrupper med særaldersgrense er sykepleierne og politiet.
- Utdanningsforbundet har svært få medlemmer som innehar særaldersgrenser per i dag, og som derfor omfattes av avtalen(e) om særalderspensjon som er inngått partene.

- **Kroppsøvlingslærere**

Lærer som i det vesentlige har kroppsøving som fag eller bare har kompetanse i dette fag har 65 års aldersgrense. Det kreves minst 80 prosent stilling eller 80 prosent av vedkommendes samlede stillingsandel som lærer for å få rett til den lavere aldersgrense 65 år når de har praktisert som kroppsøvlingslærer gjennom arbeidslivet, eller den tid de har vært i skolen. Kroppsøvlingslærer er ikke selvstendig stillingsbetegnelse i systemene til Statens pensjonskasse. Dette har å gjøre med at den store majoritet lærere har kroppsøving bare som del av sine undervisningsfag, at det svært få som er fulltids kroppsøvlingslærere.

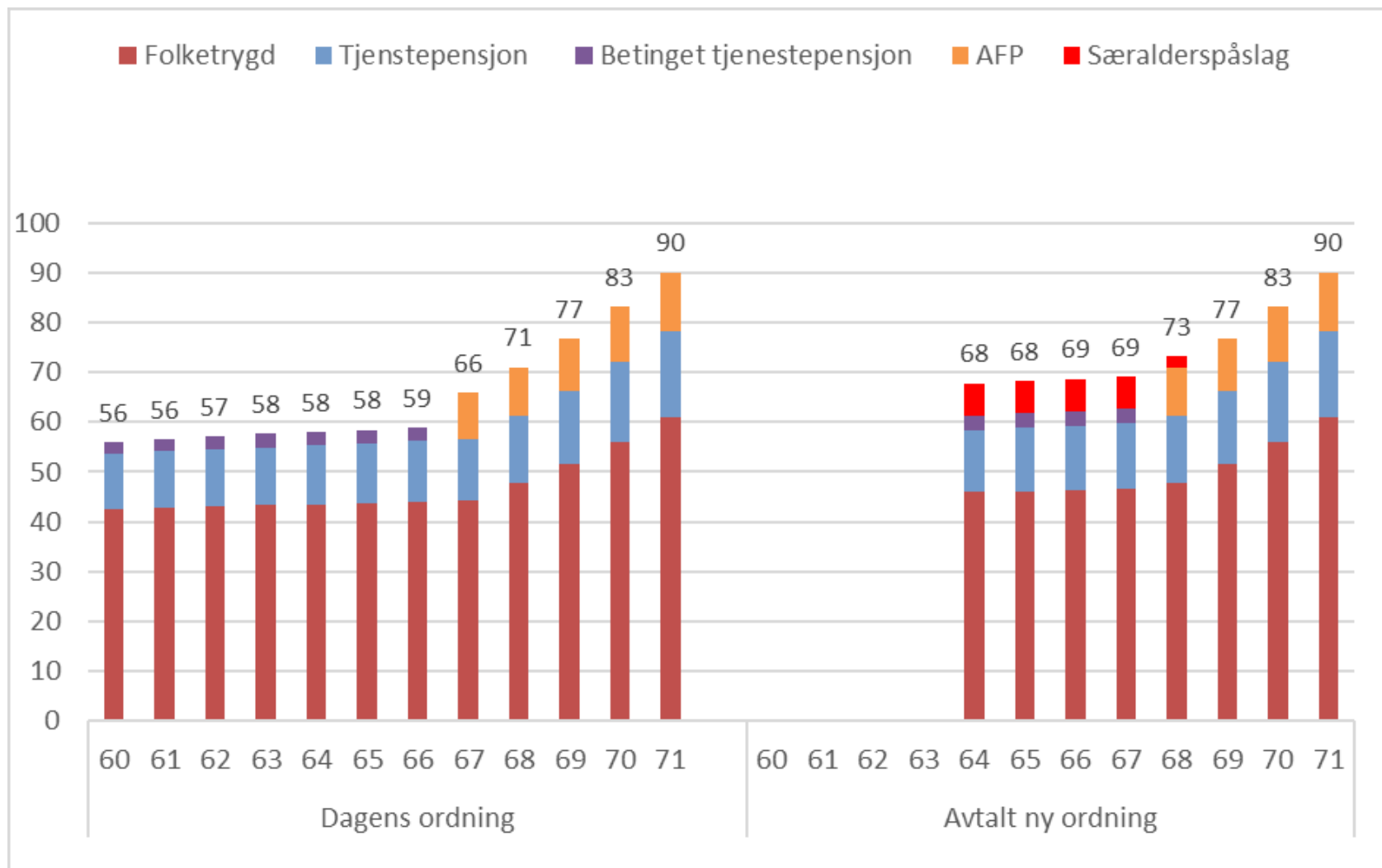
Særalder

- Spørsmålet om hvem/hvilke yrkesgrupper som skal ha særaldersgrenser i fremtiden skal avklares i senere prosess. Dette følger direkte av avtalen 25. august 2023. Utdanningsforbundets fokus vært på denne del av arbeidet (Molander-utvalget mv).
 - **Barnehagelærerne**

Utdanningsforbundet har særlig fokus på barnehagelærerne grunnet den lave avgangsalderen. Vi har fremhevet barnehagelærerne som vår mest utsatte medlemsgruppe over lang tid — i 2018 ved inngåelsen av avtalen om ny offentlig tjenestepensjon, i alle aktuelle høringssvar, styremøter i Unio, innspill til arbeidsgruppene om særalder.

For 2024 kom vårt arbeid på dette feltet til uttrykk i — komitéhøring på Stortinget 18. januar, pensjonsmarkering 14. mars, nettsaker/avisinnlegg med mer. Utdanningsforbundets syn ble forankret v/behandlingen av høringssaken — i fylkeslagene, i utvalg for lønns- og arbeidsvilkår (ULA), sentralstyret, i representantskapet samt i Unio-styret.
- Men vi har hele veien gitt full støtte og tilslutning til Unios krav i forhandlingene som til slutt ledet til de avtalene om særalderspensjon.

Særalder

2023-avtalen, 1973-kullet

Eksempel:

«(...) Levealdersjusterte aldersgrenser innebærer at de som i dag har særaldersgrense 65 år vil få en særaldersgrense på 66 år når de må jobbe ett år ekstra for å unngå at pensjonen blir lavere. Dette antas å inntreffe for 1973-kullet. 1983-kullet antas å få en særaldersgrense på om lag 67 år (...)»